

Oslo, 14.12 2020

Innspill til representantforsalg 7 S (2020-2021)

Sex og samfunn ønsker å takke for muligheten til å komme med innspill til *Representantforslag om tiltak for å sikre trygge fødsel- og barseltenester og jordmorberedskap i heile landet. Dokument 8:7 S (2020-2021)*.

Sex og samfunn er Norges største senter for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, og har vært en kompetanseleverandør på feltet siden 1971. Vi driver ulike opplæringstiltak og fagutvikling for helsetjenesten over hele landet, via kurs og opplæring for helsepersonell, studenter ved høgskoler og universiteter, for hospitanter, og for personer med minoritetsetnisk bakgrunn. Sex og samfunn drifter Norges største klinikk for seksuell helse, hvor det var over 29 000 besøkende i 2019. I tillegg utvikler Sex og samfunn viktige kunnskapskilder, som for eksempel Metodebok for seksuell helse.

Sex og samfunn mener det må være et mål å gi alle personer i alle kommuner et likeverdig, helhetlig og godt helsetilbud, også når det gjelder seksuell og reproduktiv helse. Tilgang til gode helsetjenester innen seksuell og reproduktiv helse bør ikke avhenge av hvor i landet en bor.

Fødsel

Sex og samfunn er opptatt av individets rett til å ta egne valg. Dette gjelder også ved fødsel. Alle fødsler skal være trygge. Det må sikres at enhver som føder har én-til-én omsorg i aktiv del av fødselen. Landets fødesteder må påse at bemanningen er god nok til å sikre slik praksis. Det er viktig å stanse sentraliseringen av fødeinstitusjoner, og gjøre en kartlegging av følgetjenesten for å sikre fungerende og trygge fødsler for alle, uavhengig av hvor i landet man bor.

Barsel

Helsedirektoratets barselretningslinjer påpeker at alle skal få ligge på sykehus til de er klar for hjemreise, og amming er etablert¹. Oppfyllelse av disse retningslinjene kan vanskelig forenes med hjemreise etter 6-24 timer for 40 % av de fødende, slik det for eksempel legges opp til ved Kvinneklinikken i Bergen. Samtidig er det stor mangel på jordmødre i kommunene, og det er per i dag langt fra et tilstrekkelig tilbud i kommunene som kan kompensere for kortere liggetid på sykehus. I *Brukeres erfaringer med fødsels- og barselomsorgen i 2017* fra Folkehelseinstituttet kommer det frem at landets store sykehus skårer dårlig på opplevd tilfredshet av barseloppholdet². Brukerne oppgir at de savner tilgjengelige jordmødre med nok tid til medisinsk observasjon og veiledning og med bedre kontinuitet i oppfølgingen

¹ Helsedirektoratet (2014) [Nytt liv og trygg barseltid for familien Nasjonal faglig retningslinje for barselomsorgen](#)

² Folkehelseinstituttet (2018) [Brukeres erfaringer med fødsels- og barselomsorgen i 2017 \(PasOpp-rapporter\)](#)

Sex og samfunn

gjennom svangerskapet, fødsel og barseltiden. Med kortere liggetid og manglende tilgang på kompensering oppfølging tilgjengelig i kommunene, blir oppfølging av nyfødte og barselkvinner mangelfull. En av konsekvensene av dette kan være at sykdom og komplikasjoner ikke fanges opp. I barselretningslinjene anbefales det hjemmebesøk av jordmor innen 1-3 døgn etter hjemreisen. Det er manglende tall på hvor mange som får hjemmebesøk av jordmor i barseltiden³, men en rapport fra Ammehjelpen fra 2017 viser at kun en av ti bor i en kommune som tilbyr hjemmebesøk i tråd med nasjonale anbefalinger⁴. Dette sier mye om mangelen på jordmødre i landets kommuner.

Jordmortjenesten

Sex og samfunn mener, i likhet med representantforslaget, at jordmortjenesten må styrkes, og vi må øke jordmors rolle, betydning og status i kommunene. Økt utbygging av jordmortjenesten vil gi bedre tilbud til personer gjennom svangerskap, fødsel og i barseltiden, og også til de som gjennomgår spontanabort. Vi mener i tillegg at jordmødre kan ta større del i pasientens helse i et livsløpsperspektiv. Jordmors ansvar og arbeidsområde har endret seg mye i løpet av de siste tretti årene. Jordmødre kan blant annet tilby cytologiske prøver fra livmorhals, tilby prevensjon, inkludert langtidsvirkende prevensjon (p-stav og spiral), rådgivning og oppfølging i forbindelse med uplanlagt graviditet og rådgivning og oppfølging ved eventuell abort. Jordmorkompetanse er en del av kjernekompetansen en kommune skal tilby. Det bør være et mål at alle jordmødre som hovedregel tilsettes i hel stilling, og at deltid er den enkeltes valg. I tråd med anbefalingene i representantforslaget mener vi at jordmorkompetansen i kommunene bør økes og at det bør vurderes å opprette kombinasjonsstillinger i kommunen og ved sykehus for jordmødre. Dette er essensielt for å sikre fremtidens fødsel- og barselomsorg.

Sex og samfunn mener at det bør etableres et kvinnehelseteam i hver kommune, eller et kvinnehelseteam som samarbeider interkommunalt slik at alle kommuner dekkes. Dette ønsker vi å utdype på muntlig høring.

Vi mener samtlige tiltak i representantforslagene er gode og viktige tiltak, og støtter disse. Vi anbefaler komiteen at forslagene vedtas.

Med vennlig hilsen,

Maria Røsok
Daglig leder

Tore Holte Follestad
Assisterende daglig leder

³ Forskning.no (2018) [Jordmorforbundet ber om mer statistikk om nyfødte og barselkvinner](#)

⁴ Ammehjelpen Tromsø og omegn (2017) Jordmor hjem etter fødsel - skjer det? En undersøkelse av norske kommuners etterfølgelse av Helsedirektoratets anbefaling om hjemmebesøk av jordmor etter fødsel